

J. R. Ellis

Nová hvězda klasické anglické detektivky

PRO FANOUŠKY
VRAŽD
V MIDSOMERU

Klíč k vraždě

Klíč k vraždě

Klíč k vraždě

J·R· Ellis

Přeložil Michael Havlen

MYSTERY PRESS

2023

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy představivosti, nebo jsou použity ve fiktivním kontextu.

Tato kniha ani žádná její část nesmějí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

České vydání knihy vzniklo na základě licenční dohody s Amazon Publishing (www.apub.com) a ve spolupráci s Kristin Olson Literary Agency s.r.o.

Copyright © J. R. Ellis, 2017 / 2018

Translation © Michael Havlen, 2023

Cover © Jan Matoška, 2023

Czech Edition © Mystery Press, Praha 2023

ISBN 978-80-7588-481-7 (pdf)

Pro Davida a Jane

Legenda

Traduje se, že za horkého srpnového odpoledne roku 1709 dorazil na slavnou adresu Piazza San Domenico 2 v Cremoně zaprášený a vyčerpaný posel hraběte Münsterhavana. Dostalo se mu okamžitého přijetí a osvěžující sklenky vína.

Když se trochu vzpamatoval, doprovodili ho po poněkud vratkých schodech do dílny, kde pracovali tovaryši a vonělo dřevo a lak. Prošel kolem řady houslí a viol v různé fázi dokončení, jako když se v kuklách pomalu formují motýli, a vstoupil do malé kanceláře, kde na vysoké stoličce u stolu seděl muž a studoval podrobné nákresy a plány. Byl to sám génius: Antonio Stradivari, nejslavnější výrobce hudebních nástrojů, jakého kdy svět poznal.

Posel se uctivě uklonil a předal mu zapečetěnou obálku, s níž vážil stovky kilometrů až z Německa. Mistr ji otevřel a přečetl si vložený dopis. I když věděl, že hrabě je bohatý, výstřední a miluje hudbu, obsah listu ho přesto zaskočil. Byla to velká zakázka. Nešlo o jeden, dva, ba ani o tři nástroje, jak by po nedávné návštěvě hraběte očekával, ale o housle, violy a violoncella pro celý komorní orchestr: dohromady devět kusů! Každý hráč na smyčce měl dostat stradivárky. Hrabě byl připravený zaplatit pohádkovou sumu. Na konci dopisu se nacházela úhledná barevná kresba hraběcího erbu a pod ní zvláštní požadavek napsaný podivně kostrbatým stylem:

Aby se mnou tyto nástroje zůstaly navždy spojeny, budu Vám nevýslovně vděčen, když na zadní stranu každého z nich necháte namalovati můj erb, jak je zde uveden. Takto se stanou stradivárkami „Münsterhaven“ a věřím, že i jedním z divů světa na věky věků.

Stradivari se na chvíli nepřítomně zadíval do dále, pak znovu zvedl dopis a pozorně si erb prohlédl.

Nuže, příteli, pomyslel si, jakou věc to po mně žádáte! Usmál se a přikývl. Ano, dostanete své stradivárky „Münsterhaven“ – a doufám, že budou divem světa, jak říkáte.

Jedna

Stradivariho houslí se dochovalo asi pět stovek. Dnes jsou staré tři sta let. Odborníci se stále přou, jak je to možné, že vydávají tak výjimečný zvuk. Pro sběratele jsou skutečným pokladem. Některé z nich mají barvitou historii, kupovaly se a prodávaly za horentní částky.

Detektiv šéfinšpektor Oldroyd nervózně seděl za volantem svého vozu a za zběsilého kmitání stěračů po čelním skle uháněl deštivou temnotou. Jen aby ho nezastavil některý z podřízených a nedal mu pokutu za překročení rychlosti. Na tom by si bulvár smlsnul.

Byl pátek večer na konci listopadu a on chvátal do Halifaxu na komorní koncert. Světoznámé Schubertovo smyčcové kvarteto tam v Uměleckém centru Červená kaple hrálo hudbu stejnojmenného skladatele. A nešlo o jen tak nějakou Schubertovu skladbu, ale o jeho nejvýznamnější kvartet d moll známý jako *Smrt a dívka* se slavnou druhou větou, který patřil k Oldroydovým nejoblíbenějším kusům.

Oldroyd se na ten koncert těšil už od srpna, kdy mu přišel poštou program Halifaxského spolku pro komorní hudbu. Měl v plánu odjet z ředitelství policie West Riding v Harrogate o něco dřív. Když se však chystal vyklouznout ze dveří, zavolal si ho detektiv superintendant Tom Walker. S našťvaným brbláním Oldroyd

vykročil k Walkerově kanceláři a horečně uvažoval, nač by se vymluvil.

Jak se ukázalo, šlo o poměrně banální záležitost týkající se nedávné zprávy, kterou superintendentovi poslal, ale Walker takové věci často využíval jako záminku k rozhovoru. I když „rozhovor“ nebylo úplně to správné slovo. Walker si Oldroyda vybral jako důvěrníka, jemuž si mohl pravidelně stěžovat na všechno, co podle něj bylo na současném policejním sboru, současných metodách řízení a vůbec na současném světě špatně. Nejvíc mu leželi v žaludku novináři. Považoval je za nesnesitelnou bandu grázlů, co chtějí policii jen házet klacky pod nohy. Dále nesnášel lidi typu Matthewa Watkinse, mladého vrchního konstabla policie West Riding, který měl plná ústa manažerských frází a neúnavně žvanil o obchodní kultuře a plnění cílů.

Kéž by tak superintendent omezil své výlevy na e-maily, co by se daly rychle přečíst a pak smazat, pomyslel si Oldroyd, když seděl ve Walkerově kanceláři a snažil se nedívat na hodinky. Jeho šéf však „módní výstřelky“ digitálního věku neuznával a dával přednost osobní komunikaci.

Dalším problémem bylo, že ho měl starouš rád a Oldroyd ho nechtěl urazit. Bylo fajn mít nadřízeného, který mu moc nezasahuje do práce. Ale neodvážil se mu říct, ať ho omluví, že spěchá na koncert. Měl podezření, že Walkerův hudební rozhled končí u dechovky, případně Shirley Basseyové. Netušil, jaký by měl názor na smyčcové kvarteto, a nehodlal to zjišťovat. A jelikož ho žádný jiný věrohodný důvod k odchodu nenapadl, musel tam sedět a poslouchat Walkerovy litanie o Watkinsovi.

„Víš, s čím přišel naposled, Jime?“ Walker mu jako obvykle nedal šanci odpovědět. „Chce najmout konzultantskou firmu a ‚provést revizi našich pracovních postupů‘. Co to sakra je? Umíš si představit větší plýtvání penězi daňových poplatníků? A to není

všechno: ti konzultanti se evidentně specializují na banky a finance, takže o policejní práci samozřejmě nemají ani páru. A pak vypotí nějakou zprávu plnou cizích slov o tom, že utrácíme moc peněz za...“

A tak to šlo pořád dokola. Oldroyd potřásl hlavou, aby tu vzpomínku zaplašil. Když se mu konečně podařilo prchnout, bylo už skoro čtvrt na šest a koncert začínal v půl osmé.

Teď bylo pět minut po sedmé a Oldroyd právě míjel shibdenský park s temnou a poněkud zlověstnou siluetou jakobínské Shibden Hall v dálce. Projel pod ocelovým mostem s letopočtem „1900“ zaznamenaným mezi náspy obloženými pískovcem, zahnul doprava a konečně spatřil světla Halifaxu. Začal se trochu uklidňovat, že to snad stihne.

V malé zkušebně koncertní síně se zatím Schubertovo kvarteto připravovalo na vystoupení. Hudebníci tentokrát vyměnili slavnostní fraky za černé košile a saka. Violistka Anna Robsonová si oblékla bílou halenku a černou sukni. První houslista, Němec Hans Müller, byl nejméně o dvacet let starší než všichni jeho britští kolegové. Druhý houslista Michael Stringer, Anna Robsonová a violoncellista Martin Hamilton spolu všichni kdysi studovali na Hudební škole Bloomsbury v Londýně. Hráli společně téměř pětadvacet let a získali mezinárodní věhlas díky vídeňským klasikům Haydnovi, Beethovenovi, ale především Schubertovi. Jejich vyhlášená kompletní nahrávka všech Schubertových kvartetů se dostala i do prestižní ročenky *Penguin Guide to Classical Music*.

V místnosti bylo cítit větší napětí, než bylo před koncertem běžné. Anna Robsonová si roztržitě přehrávala krátké úryvky z Haydnova kvartetu, který měli na programu. Müller se Stringerem si tiše, ale dost vzrušeně povídali. Hamilton se právě vrátil od vchodu budovy, kde doteď postával, pokuřoval malý doutník

a tůkal do telefonu. Všichni do jednoho hráli na nádherné nástroje od Amatiho a Stradivariho ze zlatého věku italské hudby, ale Müllerovy housle se přece jen vymykaly. Byly to stradivárky z roku 1710, samy o sobě úžasné, punc výjimečnosti jim však dodával fakt, že na zadní straně byl pod proslulým lakem na javorovém dřevě vyvedený krásný červenožlutý erb. To naznačovalo, že jde o jeden z pouhých devíti nástrojů (z toho byly šestery housle), jež slavný Ital na vrcholu svých sil vyrobil na zakázku pro německého hraběte Münsterhavena, bohatého mecenáše umění té doby. Měly vpravdě nevyčísitelnou hodnotu.

Müller netrpělivě mávl na Stringera a ukončil rozhovor. Chopil se slavných houslí a zahrál několik *arpeggií*, když vtom se ve dveřích objevil zástupce pořadatele.

„Deset minut, prosím,“ oznámil muž s úsměvem a čtveřice muzikantů se dala do posledních příprav.

Oldroyd zaparkoval a vyrazil do mokrých ulic, proběhl kolem mohutné budovy Piece Hall a pokračoval po dlažbě ke vchodu Červené kaple, která se tak jmenovala proto, že nebyla na rozdíl od většiny zdejších domů postavená z pískovce, nýbrž z klasických cihel. Už se zde nekonaly bohoslužby, nýbrž kulturní akce, ale v Oldroydových očích šlo pořád o svatostánek, obzvláště za podobných večerů jako dnes. Ulevilo se mu, když uviděl, že před vstupem dosud stojí fronta lidí.

U stolku vedle dveří seděl muž středního věku v kabátě se šálou a vydával malé růžové vstupenky. Oldroyd sice stále sotva popadal dech, ale vstupné už zaplatil v klidu, spokojeně vešel dovnitř a následoval ostatní chodbou a po kamenném schodišti, jež se stáčelo doprava. Cestou kývl na pár členů výboru hudebního spolku, které poznal za dlouhá léta návštěv koncertů. Byla mezi nimi i žena, co mu prodávala program, a starý pán mírně cizokrajného

vzezření. Ten obvykle uváděl účinkující na pódium, když bylo vše připraveno, a pak sedával u schodů s dalšími členy výboru. Jmenovali se Ruth Greenfieldová a Frank Dancek. Oldroyd je mnohokrát viděl napsané mezi hlavními předplatiteli koncertních sezon. Zahlédl také Geralda Watsona, tajemníka hudebního spolku. Měl na sobě staromódní tvídové sako s pomačkanou kravatou a bavil se se dvěma staršími dámami, jež seděly v první řadě vedle něj. Obě měly načesané bílé vlasy a perlové náhrdelníky. Zjevně byly „ve vatě“, jak se říkalo v Yorkshiru, a nepochybně patřily k významným sponzorům spolku.

Oldroyd se rozhlédl po velkém čtvercovém sále s vysokým stropem, nasál atmosféru a vzdychl. Interiér Červené kaple dostal dřevěnou podlahu a moderní stupňovité sezení, jimž tvořila přízračné pozadí drolící se omítka z osmnáctého století na zdech. Sedadla stoupala do stínů naproti jasně osvětlenému pódiumu se čtyřmi židlemi a čtyřmi stojany na noty.

Oldroydovi vždycky zaplesalo srdce, když tenhle výjev spatřil. Na komorní koncerty chodil už od mládí. Jeho otec, sám amatérský violoncellista, ho před více než třiceti lety vzal právě do tohoto sálu, aby si poslechl Beethovena v podání Smetanova kvarteta z Prahy. Měl s podobnými scénami spojenou spoustu vzpomínek a nemohl se ubránit jisté nostalgii po zemřelém otci a po všech těch báječných skladbách, jež spolu slyšeli. Naštěstí vzápětí našel sedadlo na konci řady, poblíž středu a ne příliš vzadu, takže neměl moc času pitvat se ve svých pocitech. Než stačil pořádně nahlédnout do programu, diváci zaujali svá místa a hudebníci vstoupili na pódium. Tentokrát je za potlesku publika neuvedl Frank Dancek, ale jiný člen výboru. Jedinou odlišností od obvyklého uspořádání byl malý stolek vedle Müllerova místa. Houslista měl v poslední době problémy se svaly na ruce, v níž držel smyčec, takže tam mezi jednotlivými větami odkládal svůj drahocenný

nástroj, aby si mohl protáhnout prsty. Vzhledem ke zdravotní indispozici i jeho blízcím se šedesátinám se začalo proslýchat, že by ho mohli vyměnit nebo že se hudební těleso brzy rozpadne.

Koncert jako tradičně začal raným Haydnovým kvartetem, po němž následovala poměrně krátká skladba od Martinů. Oba kusy byly zahrané s bravurou a navnadily diváky na výjimečný umělecký zážitek. Oldroyd poslouchal bohatý zvuk nástrojů hrajících jeho milovanou komorní hudbu a cítil, jak z něj opadá veškeré napětí. Ten zvuk ho hluboce dojímal. Snad to bylo tím, že mnozí velcí skladatelé – Beethoven, Schubert, Mozart, Mendelssohn – se ve svých pozdějších letech obraceli právě ke smyčcovému kvartetu, aby vyjádřili své nejnítěrnější hudební myšlenky a pocity. Dvoje housle, viola a violoncello. Pro Oldroyda měla tato sestava téměř posvátný význam. Byla v ní jednoduchost, ale zároveň hloubka a intimita těžko vyjádřitelná slovy.

Po Martinů následovala přestávka, během níž si Oldroyd zašel do malého baru. Dal si skleničku červeného vína a pak se dychtivě vrátil na místo v očekávání Schuberta. Na stěně nad jevištěm si všiml několika omšelých sádrových figur, pod nimiž se vyjímal biblická slova: „Nevíte dne ani hodiny.“ Vedle bylo okno a Oldroyd jím vyhlédl ven. Na protějším kopci ze tmy vystupovala silueta vysokého úzkého domu a po úbočí se bláznivě klikatila silnice ozářená lampami. Matně rozeznával kamenné zídky stoupající po polích. Vypadalo to jako výjev z obrazu od Lowryho. Bezděčně zauvažoval, jak zvláštní je to dějiště pro koncert ve srovnání se sály v Londýně, Paříži nebo Vídni.

Náhle se ozval potlesk, muzikanti se vrátili na scénu, uklonili se a zaujali svá místa. Sál ztichl v očekávání mimořádného provedení Schubertova vrcholného díla. Následovala dramatická první věta zvládnutá s mistrovskou technikou a energií. A pak přišla pomalá část.

Úvod skladby Oldroydovi vždycky připomínal smuteční pochod. Smrt pronásleduje dívku jako ve staré legendě a Schubertově dřívější písni. Ona v různých obměnách dojemně naříká a snažně prosí – „*Ich bin noch jung!*“. Smrt je však neoblomná. Hudba nabývá na hrozivosti a dramatictosti. Smrt se přiblíží, vy-zve dívku k tanci a zabije ji. Bouřlivá pasáž plná bolesti vyvrcholí ve smrtelných křečích a poté se zvolna zklidní a ztiší. Závěrečné takty skýtají až transcendentální nádech: úvodní témata se opakují v pozměněné a povznesené podobě. Schubert rozjímá nad svým blízcím se skolem způsobeným nevléčitelnou syfilitidou a nakonec se mu podaří najít dokonalý klid a mír. „*Sollst sanft in meinen Armen schlafen.*“

Oldroyd seděl jako přikovaný, dokud v kapli nedozněl poslední akord. Rozhostilo se naprosté ticho. Hudebníci pomalu sklonili nástroje a Müller opatrně položil stradivárky na stolek.

Když to udělal, kdesi vysoko za Oldroydem se ozvalo tiché lupnutí. Müllerovi se na čele objevila rudá skvrna. Vytřeštil oči. Zdálo se, že i se smyčcem v ruce zkouší vstát, vzápětí se však skácel dopředu, převrhl notový stojan, padl na podlahu a zůstal nehybně ležet uprostřed rozházených listů partitury.

V sále zavládlo několik vteřin zvláštního nevěřícího ticha, než si všichni přítomní uvědomili, že Smrt si ten večer v Halifaxu nevezala pouze dívku.

Dvě

Stradivárky „Molitor“ byly vyrobené v roce 1697. Má se za to, že kdysi patřily Napoleonu Bonapartovi a dostaly jméno po jednom z jeho generálů. V roce 1957 housle zakoupil William Anderson, který je pak měl jednatřicet let uložené doma pod postelí v severo-irském Derry. V roce 2010 nástroj za 3,6 milionu dolarů získala americká houslistka Anne Akiko Meyersová.

Oldroyd zíral na tělo bezvládně ležící na pódiu. Z ponurého zamýšlení, do něhož krátce upadl, ho vytrhlo vzdálené kvílení policejních sirén. Byl zvyklý vraždy vyšetřovat, ne být jejich svědkem. Brutální čin narušil klid večera a Oldroyd si následkem šoku připadal podivně vykořeněný.

Po Müllerově nečekaném zhroucení se rychle zvedl z místa a seběhl po schodech k hráčům dřív, než se z publika ozvaly výkřiky a jekot. Najednou se všechno dalo do pohybu.

Frank Dancek vstal a vykřikl: „Panebože, tam nahoře!“ Ukázal do temnoty pod stropem. „Je tam...“ Pak vyběhl ze sálu.

I další lidé se začali zvedat. Jedna ze starších dam vedle Geralda Watsona se sesunula na sedadle, jako by omdlela. Oldroyd vycítil, že pokud nebude jednat, může rychle vypuknout chaos.

„Jsem od policie,“ houkl co nejrůzněji. Vytasil průkaz, který za daných okolností působil žalostně nepřesvědčivě. „Snažte se prosím zachovat klid a zůstaňte na svých místech. Nic vám nehrozí – žádné další výstřely nepadly, takže oběť byla pravděpodobně jediným cílem.“

Po zběžné prohlídce těla, jež neodhalila žádné známky života, si stoupl před mrtvolu a otočil se čelem k publiku. Rychle vzhlédl k místům, kam ukazoval Dancek. Ten měl ze své pozice v hledišti lepší výhled do horní části sálu. Nacházela se tam osvětlovací rampa, která zřejmě posloužila jako odstřelovačské hnízdo, teď však Oldroyd nahoře nikoho neviděl.

Navzdory předchozím uklidňujícím slovům neměl jistotu, že už nikomu nic nehrozí, potřeboval však zabránit panice a hromadnému úprku ze sálu. Věděl, že tři zbývající členové kvarteta zatím za jeho zády opouštějí síň po druhém schodišti vedoucím do šaten. Nechal je jít. Ocitli se přímo v ohnisku střelby, a pokud by se po budově pohyboval nějaký šílený zabiják nenávidící hráče na smyčcové nástroje, mohlo by jim hrozit větší nebezpečí než komukoli jinému. Nezdálo se to příliš pravděpodobné, Oldroyd však doteď neměl čas byt jen začít spekulovat o motivu.

Přistoupil k němu dobře oblečený čtyřicátník, další člen výboru. „Zavolal jsem policii a záchranku. Vysvětlil jsem jim, co se stalo. Říkali, že dorazí ozbrojení.“

„Výborně. Všichni na ně tady počkáme. Ničeho se nedotýkejte.“

Viditelně roztřesená Ruth Greenfieldová ukázala na stejné místo jako Dancek a zopakovala jeho slova. „Výstřel určitě vyšel odamtud, pane vrchní inspektore. Frank tam asi šel, aby se pachatel pokusil zabránit v útěku. Doufám, že se mu nic nestane. Mohl by ho taky střílet.“

„Do příjezdu dalších policistů nemůžu opustit sál. Všichni tu zůstaneme a zachováme co největší klid.“

Oldroydovi by se teď velice hodilo mít k ruce nějaké kolegy. Bylo třeba neprodleně uzavřít místo činu a začít pátrat po střelci, nyní však musel zůstat na místě. Ztráceli životně důležité minuty. Nemohl dělat nic jiného, než stát na pódiu a tvářit se, že má všechno pod kontrolou. Znovu se zadíval na tělo. Možná to nebyl špatný způsob odchodu: zahrát závěrečné tóny jednoho z největších hudebních děl, jaké spatřily světlo světa, a zemřít.

Pak uslyšel sirény, hluk přijíždějících aut a bouchání dveří. Zanedlouho se na schodech ozvaly kroky. Spadl mu kámen ze srdce. Konečně už nebude uvězněn v koncertním sále s ostatními nešťastnými posluchači, kteří ostražitě postávali u stěn, jako by byli připravení v případě potřeby utéct, nebo se šokovaně krčili na svých místech a měli strach se pohnout.

Oldroyd doufal, že se s policejní jednotkou objeví někdo známý. Tím by se všechno usnadnilo. V Bohu příliš nevěřil, tentokrát při něm však stál. Za dvojicí mladých konstáblů, co se přihnali po schodech s pistolemi v rukou, spatřil známou hřmotnou postavu. Dotyčný měl velké břicho, pleš a sípavý dech. Když uviděl Oldroyda, jeho malá očka se rozjasnila a buclatý obličej se roztáhl do úsměvu, který odhalil zuby zažloutlé nikotinem.

„Krucíš, Jime, co tadyk děláš, čéče?“ zahlaholil záměrně přehnaným yorkshirským dialektem a vrhl se k Oldroydovi, aby mu podal ruku.

„Same, rád tě vidím. Ani se neptej. Byl jsem tady na koncertě a všechno jsem viděl. Vzal jsem si to na povel. Ještě že jsem tu byl, jinak by vypukl děsnej chaos.“

Oldroyd se znal s Armitagem už z dob, kdy spolu jako mladí detektivové začínali v Leedsu. Sam se postupně vypracoval až na pozici vrchního inspektora a dnes působil na oddělení v Halifaxu. Byl to žoviální chlapík proslulý nezdravým životním stylem. Kouřil jednu cigaretu za druhou, rád obědval vepřové koláče

s hnědou omáčkou a ve spotřebě piva strčil Oldroyda hravě do kapsy. Výstup do schodů mu dal tak zabrat, že pořád nemohl popadnout dech. Uviděl Müllerovo tělo ležící vedle převrženého notového stojanu. U hlavy se vytvořila rudá loužička a začala se roztékat po podlaze.

„Prokrista, takže se mu to stalo uprostřed koncertu?“

„Jo, sejmul ho odstřelovač.“ Oldroyd ukázal na osvětlovací rampu.

Armitage vzhlédl a zamžoural do záře reflektorů. „Odtamtud ho tedy někdo zastřelil. A co se dělo pak, Jime?“

„Sešel jsem na pódium a snažil jsem se všechny uklidnit. Myslím, že nikdo neopustil budovu – až na jednoho chlápka, člena výboru. Když se to stalo, seběhl ze schodů. Nejspíš bude pořád dole. Na rampě už podle mě nikdo není. Střelec asi slezl nebo se schoval. Neviděl jsi cestou sem někoho?“

„Jen jednoho maníka u dveří a lidi v baru, ale nevypadali, že by právě někoho odpráskli. A co ostatní hudebníci?“

„Odešli po tamtom schodišti.“ Oldroyd ukázal na druhou stranu sálu. „Vede k šatnám, určitě tam zůstali.“ Úlevně vydechl. „Byl to děs. Nemohl jsem se odsud hnout, dokud někdo nedorazí.“

Armitage zavrtěl hlavou. „To věřím. Ale teď už se můžeme pustit do práce.“ Podíval se na diváky, kteří byli tváří v tvář ozbrojeným policistům ještě vyděšenější, a znovu potřásl hlavou. „Na ten dav budeme muset povolát posily.“

Potom se na Oldroyda škádlivě usmál. „Budeš jedním z hlavních svědků, Jime, ale naštěstí ne podezřelým. Aspoň doufám,“ dodal provokativně.

„Jdi s tím někam,“ zavrčel Oldroyd a Armitage se rozchechtal.

„No nic, jdeme na to. Hodgesi, Wilsoni, Hepworthe, začněte vyslýchat obecnost. Nikdo ať zatím neodchází. Musíme od všech získat osobní údaje a svědectví. Zjistěte, jestli si někdo nevšiml

něčeho zvláštního. Jíme, my to spolu půjdeme omrknout dolů ke vchodu.“

Oba detektivové rychle sestoupili po kamenných schodech a prošli lítačkami do krátké chodby. Vpravo byly dveře na toalety. Na konci chodby se nacházel východ z budovy. Vedle něj byly další dveře vedoucí do baru na levé straně. U venkovních dveří stáli dva ozbrojení policisté a znepokojeně se tvářící pán, u něhož si Oldroyd před koncertem kupoval lístek.

Oldroyd se rozhlédl a zkontroloval rozvržení prostoru, zatímco Armitage přistoupil k rozrušenému muži. „Dobrý den, jsem inspektor Armitage. Vaše jméno, prosím? Byl jste tady, když se střílelo? Opustil od té doby někdo budovu?“

Muž otočil k detektivům sinalý obličej. Zdálo se, že se snaží rozpomenout, jak se vlastně všechno seběhlo.

„Jmenuji se Stuart Atkinson. Ano... Ne, výstřel jsem neslyšel.“

„Nic se neozvalo,“ řekl Oldroyd. „Zřejmě použili tlumič.“

„Nejdřív jsem zaslechl výkřik, pak nahoře nastal rozruch a na jednu vidím, jak ze schodů běží Frank Dancek a křičí: ‚Zastřelili ho, neobjevil se tu někdo?‘“

„A objevil?“ zopakoval Armitage otázku.

„Ne, před Frankem nikdo ze schodů nesešel. Od přestávky jsem byl u dveří, upravoval jsem vývěsku a dával tam aktuální informace.“ Ukázal na velkou nástěnku se seznamem nadcházejících akcí. „Kromě Franka z těch dveří nikdo nevyšel. Když jsem mu řekl, že jsem nikoho neviděl, zatvářil se nechápavě a zeptal se, jestli to vím jistě, pak vyšel ven a... Á, tamhle je. Zeptejte se ho sami.“

Oldroyd a Armitage se otočili a viděli, že za nimi stojí Frank Dancek. Byl zadýchaný a zachmuřený. Unaveně se posadil na židli u vchodu do baru. V jeho yorkshirském přízvuku rozeznával Oldroyd slabý východoevropský nádech. V téhle oblasti však zřejmě žil už dlouho.

„Vraťte se nahoru, inspektore, určitě tam ještě bude. Byly otevřené dveře. Myslel jsem si, že se dal na útěk, a tak jsem seběhl dolů, ale Stuart mi řekl, že tudy nikdo neprošel.“ Zavrtěl hlavou. „Nechtělo se mi tomu uvěřit, tak jsem vyrazil ven a obešel okolní ulice. Nikoho jsem ale neviděl, a tak jsem se vrátil.“

„Jak to myslíte, že byly otevřené dveře?“ zeptal se Oldroyd.

Dancek ukázal na schody. „V půlce schodiště jsou menší dveře. Vedou k žebříku, který stoupá k osvětlovací rampě. Za starých časů se tudy asi chodilo na půdu kaple. Ale inspektore...“ V jeho tváři se objevil strach a znepokojení. „Musí být pořád tam nahoře – mohl by zastřelit někoho dalšího.“

Oldroyd byl zmatený. „Má tahle budova ještě další východy?“

„Jenom nouzový východ vzhůru, ale ten hlídá alarm. Cestou k němu by navíc musel sejít po schodech, jenže já jsem žádného člověka neviděl. A poplach se nespustil.“

„Tak fajn, pojďme nahoru. Na rampě jsem si nikoho nevšiml, i když uznávám, že byla tma. Další výstřely už ale nepřišly – kdyby chtěl vypálit po někom jiném, dávno by to podle mě udělal.“

„Půjdeš první,“ určil Armitage jednoho ze svých ozbrojených mužů. „Útočník je nejspíš pořád nahoře, takže to chce maximální opatrnost.“

Statný policista s pistolí v ruce prošel lítačkami na schodiště a ostatní ho následovali. Bez potíží našli malé dveře. Byly otevřené, jak říkal Dancek. Policista rozsvítil baterku, kterou držel v levé ruce, a začal stoupat po dřevěném žebříku před Oldroydem a Armitagem.

„Jsem ozbrojený a v budově jsou další policisté,“ zavolal. „Odložte zbraň.“

Vylezli na rampu, nikdo tam však nebyl.

„Tady, pane: tady je ta zbraň.“

Oldroyd přešel po úzké plošině a spatřil pušku. Podle očekávání byla opatřená tlumičem. Policista pokračoval až na konec rampy

a svítil si baterkou na všechny strany. V její záři Oldroyd zahlédl na stěně další sádrovou sochu, pod kterou bylo napsáno: „Má je pomsta, praví Hospodin.“

„Nikdo tu není, pane,“ ohlásil nakonec policista.

Oldroyd si klekl k pušce a dával pozor, aby s ničím nepohnul. Zjistil, že hledí přímo na pódium, kde pořád leželo tělo Hanse Müllera, kolem jehož hlavy už se utvořila rudá kaluž. Policisté dole pomalu procházeli mezi diváky a zapisovali si informace.

„Ideální pozice. Vynikající výhled. Tady nahoře by ho ve tmě nikdo neviděl.“

„Existuje odsud dolů nějaká jiná cesta?“ zeptal se Armitage.

„Žádnou nevidím, pane,“ odpověděl policista. „Je tu jen žebřík, po kterém jsme přišli, a plošina, kde teď jsme. Na druhém konci žádná úniková cesta není. Dá se jít jen zpátky, odkud jsme sem vylezli.“

„Co to má sakra znamenat?“ vyhrkl zmatený Armitage. „O co tady jde? Musíme ten barák důkladně prohledat. Někde tu určitě bude, pokud někdo nelže.“

Houkl na jednoho z podřízených dole v sále: „Hodgesi!“ Konstábl překvapeně vzhlédl. „Jsem tady nahoře. Dohlídněte, aby nikdo neodešel. Střelec tu není, ale musí být ještě někde v budově.“

Vytáhl vysílačku a oslovil policistu u dveří. „Nikdo nesmí odejít. Našli jsme pušku, nejspíš vražednou zbraň. Po útočníkovi ani stopa. Pan Atkinson ať nikam nechodí – potřebujeme s ním ještě mluvit.“

Oldroyd sestoupil za Armitagem po žebříku a pozorně se rozhlížel, žádné stopy však kolem sebe neviděl. Zachmuřeně se skrčil do nízkých dveří. Začínalo to vypadat na velkou záhadu. Když se vrátil na hlavní schodiště, na něco si vzpomněl.

„Same, ostatní muzikanti... budou ještě v šatně. Půjdu si s nimi promluvit.“

Oldroyd se vrátil do vstupní haly. Naproti vchodu pro veřejnost se nacházelo samostatné schodiště vedoucí do místnosti v přízemí, kterou používali kazatelé v dobách, kdy kaple sloužila původnímu účelu. Uvnitř se mohli připravit a poté vstoupit do hlavní lodi kaple odděleně od věřících. Kazatelna stávala v místech, kde nyní vystupovali umělci. Zvláštní, jak při dnešním úpadku církvi řada lidí nachází duchovní útěchu v hudbě a divadle, pomyslel si Oldroyd, ale kdo by si neposlechl smyčcové kvarteto raději než starého bigotního kazatele láteřícího o pekle, zatracení a démonu alkoholu?

Když dorazil do šatny, našel zbývající tři hudebníky v mlčenlivém hloučku.

„Dobrý den, jsem vrchní inspektor Oldroyd.“ Ukázal jim služební legitimaci. Lhostejně si ji prohlédli, jako by z nich prožitý šok vysál veškerou energii. Musí to pro ně být obrovská rána, uvědomil si Oldroyd. Nejde jen o vraždu jejich kolegy a určité i přítele, ale také o nečekaný konec společného koncertování. Konec úspěšného tvůrčího úsilí, na němž se všichni dlouhá léta podíleli. Jako když člověku zničehonic useknou ruku.

„Chápu, co to pro vás znamená. Nejen osobně, ale i z profesního hlediska.“ Pečlivě volil slova, ale asi měl být ještě taktnější, protože Anna Robsonová složila hlavu do dlaní a rozplakala se. Michael Stringer k ní přistoupil a vzal ji kolem ramen.

„Děkujeme vám, inspektore,“ řekl poněkud roztrášeným hlasem. „Je to... zdrcující.“

„Máte tušení, kdo to mohl udělat?“ zeptal se Martin Hamilton. Seděl sklesle na židli a pořád roztržitě svíral violoncello.

„Bohužel ne. Nikoho jsme nenašli. Nahoře na rampě nikdo není a nikoho ani neviděli odcházet.“

„Ale někdo odněkud vystřelil a... zabil Hanse.“ Hamilton jako by pořád nemohl uvěřit, co se stalo.

„Přijdeme na to. Nejdřív se ale musím zeptat, jestli vás nenapadá nějaký důvod, proč by chtěl někdo pana Müllera zabít. Měl nepřátele?“

Anna Robsonová se trochu vzpamatovala a decentně se vysmrkala do kapesníku. Snažila se sebrat. Muzikanti si vyměnili pohledy.

Stringer zavrtěl hlavou. „Rozhodně nevím o nikom, kdo by ho chtěl zabít. Hanse všichni obdivovali. Byl to vynikající hudebník.“

Anna přikývla. Zdálo se, že pořád není schopná slova. Stringer pokračoval: „V hudebním světě panuje rivalita, inspektore, ale to je v uměleckém prostředí normální. Někteří lidé na Hanse žárlili, záviděli nám úspěch. V poslední době se objevily kritické recenze, že na to Hans už nemá. Kvůli těm potížím se svaly, víte?“

„To není pravda,“ poprvé se ozvala Anna Robsonová. „Slyšel jste ho dnes večer. Byl úžasný.“

„Ano, je to velká ztráta,“ přitakal Oldroyd zasmušile. „Ale asi byste neřekli, že jedna z těch věcí mohla být motivem k vraždě.“

„To ne.“

„Možná za tím budou ty zatracené housle,“ sykla Anna.

Oldroyd se na ni ostře podíval. „Proč myslíte?“

„Lidi ho kvůli nim pořád otravovali. Chtěli je koupit, dávali mu nabídky, chtěli si je vyfotit. Jednou mi řekl, že lituje dne, kdy je poprvé spatřil. Ale když na ně hrál, bylo to samozřejmě něco úplně jiného, prostě nádhera. Mimochodem, kde jsou?“

Všichni se rozhlédli po místnosti, ale slavné housle tam nebyly.

„Neodnesli jste je sem někdo?“ zeptal se Oldroyd. „Nahoře v sále nejsou.“

Hudebníci se po sobě podívali.

„Ne,“ řekl Hamilton. „To bylo to poslední, na co jsme v tu chvíli mysleli.“

Oldroyd v duchu zaklel. Byl tak zaměstnaný děním po vraždě a potřebou uklidnit publikum, že neměl čas starat se o vzácný nástroj.

„Půjdu se po nich podívat. Vy si zatím klidně zajděte do baru na skleničku, třeba vám to pomůže. Ale neopouštějte budovu.“

Vrátil se po schodech do sálu. Stolek na pódiu byl prázdný a ani rychlá obhlídka okolí nic neodhalila. Housle zmizely stejně jako vrah.

Oldroyd se připojil k Armitageovi, který si zřídil provizorní štáb v malém baru Červené kaple, a sklíčeně spolu seděli u stolu nad púllitrem piva. Provozovatelé baru souhlasili, že nechají otevřeno. Bylo už velice pozdě. Diváci mohli konečně odejít, ale nejdřív všichni museli podat svědectví a podrobit se prohlídce, zda u sebe nemají pohřešované housle nebo jiné důkazy. Zabralo to hodně času. Zbylí tři členové kvarteta zůstávali v šatně, kam jim přinesli občerstvení. Pro Müllerovo tělo přijela sanitka.

Armitage si lokl piva a otřel si knír. Byl pohodlně usazený na svém místě a Oldroydovi připadalo, že s ním jen tak něco nehne.

„Když už nic, pivo se dá pít. Mají tady minipivo. Řeknu ti, takovou šlamastyku jsem nečekal. Vrah nikde, a ještě ke všemu se ztratí vzácný nástroj. Alespoň už máme nějakou představu o motivu – někdo to musel naplánovat: oddělal Müllera a ukradl housle. Určitě to spolu souvisí, nemyslíš?“

„Vypadá to tak. Byla by to moc velká náhoda, ale...“ Oldroyd si pohrával s púllitrem, pořád otřesený ze všeho, co se stalo. A to si sem jen přišel poslechnout Schuberta! Jsem prostě klikař, posteskl si v duchu, trpce se pousmál a zavrtěl hlavou.

„Ale co, Jime?“

„Nevím, nedokážu jasně uvažovat, ale něco se mi nezdá.“

„No, byla to velice chytrá akce. Netuším, kdo by za ní mohl stát. Podobných případů v Halifaxu moc nemáme. Říkáš, že ty housle mají obrovskou hodnotu?“

„O tom nepochybuji. Jsou to stradivárky ‚Münsterhaven‘, velká rarita. Budete toho o nich muset zjistit víc a podívat se, kdo o ně měl zájem. Taky by bylo fajn vědět, jak k nim Müller přišel.“

Armitage pohlédl na Oldroyda, dopil pivo a pak se naklonil přes stůl. „Něco mě napadlo, Jime. Pro mě je celá ta věc kolem houslí španělská vesnice. Ty o tom něco víš, navíc jsi tu byl, jsi svědek. Co bys řekl tomu, kdybychom to vyšetřovali společně? Bude to zase jako za starých časů,“ zakřenil se.

Oldroyd v to doufal, ale nechtěl s návrhem přijít jako první. Připadal si jako hlupák: taková drzost spáchat mu zločin přímo pod nosem! Profesionální čest mu velela podílet se na hledání odpovědi.

„Už jsem si, Same, myslel, že se mě na to nezeptáš! Jasně, moc rád, ale váš šéf si to bude muset domluvit s Tomem Walkerem. A taky bych si chtěl vzít k ruce jednoho seržanta, co se mnou pracuje – Andyho Cartera, je to prima kluk. Budeme na to muset nasadit všechno, co máme. Zatím jsme úplně mimo.“

„To máš pravdu.“

„Až to zítra domluvíme se šéfy, hned Andymu zavolám. Zjistili tvoji chlapi něco zajímavého?“

„Ne, je to zatracená záhada. Nouzový východ je nedotčený. Tudy nikdo neutekl. Prohledali jsme celou budovu, ale nikoho jsme nenašli. Není tady ani žádná tajná skryš a z rampy se nedá dostat jinudy než po žebříku.“

„Zítra za světla to budeme muset znovu omrknout. Musí existovat nějaký způsob, jak odtamtud slézt a dostat se z budovy, ledaže...“

„Co?“

Oldroyd zívá. „Ale nic. Jsem unavený, Same. Ukončíme to, teď v noci už stejně nic nevymyslíme. Vezmeš si na starost to kvarteto? No, teď už vlastně trio...“, poznamenal chmurně.

„Ano. Řekl jsem jim, ať se ubytují v hotelu. Zítra si s nimi budeme muset pořádně promluvit.“

„A co housle?“

„Nasadil jsem na ně pár kluků... á, tady jsou. Našli jste něco?“

„Ne, pane, hledali jsme všude, dokonce jsme nechali violoncellistu otevřít pouzdro, ale bylo tam jen violoncello.“

„Výborně. Nevím, co řeknu šéfovi: vrah i drahocenný nástroj nám zmizeli před nosem. To se mu líbit nebude.“ Podíval se na svůj prázdný půllitr a otočil se k Oldroydovi. „Dáš si ještě jedno?“

„Ne, půjdu se ubytovat do hotelu, nejbližší je *Old Commercial*.“

„To není třeba, Jime, můžeš přespat u mě.“

„Díky, Same, ale bude lepší, když zůstanu ve městě, blízko místa činu. Všechno se tím usnadní.“ I když měl Sama rád, nechtělo se mu trávit několik nocí v jeho bungalovu v Northowramu a družít se s jeho manželkou a dětmi. Ne že by mu vadili, ale s vlastní ženou se rozešel, děti vyrostly a o společnost už příliš nestál. Často neměl na lidi vůbec náladu. Bylo za tím stáří? Deprese? Nebo jen Samovi záviděl domácí pohodu?

„Dobře, jak myslíš.“

Oldroyd dopil pivo a odešel. Kolem budovy byla natažená žluťočerná páska strážena policisty. Nelíbilo se mu to. Považoval to za znesvěcení místa, které mu bylo tak drahé. Uvažoval, jestli k němu ještě někdy bude cítit totéž co dřív.

Hotel *Old Commercial* byl ve skutečnosti jen lepší hospodou s několika pokoji. Levné, ale pohodlné ubytování přímo v centru města. Oldroyd tam několikrát přenocoval po koncertech, když si dal pár piv a nechtělo se mu jet domů. V bytě s výhledem na park v Harrogate se beztak necítil nijak příjemně. Někdy si při-

padal tak opuštěný, že se do těch prázdných a potemnělých pokojů nedokázal na noc vrátit, a radši přespal jinde.

Bylo zamčeno, a tak Oldroyd musel vzbudit provozní, která oblíbenou hospodu vedla. Přátelská korpulentní žena si ho pamatovala a chtěla slyšet, co se stalo „v tej kapli“. Řekl jí, co mohl, a ona ho zavedla do pokoje v patře přímo nad výčepem.

Oldroyd se na chvíli posadil na postel, přemítal a litoval se. Právě v takových chvílích na konci náročného dne měl člověk chuť přijít domů a přitulit se k někomu v příjemně vyhřáté posteli. Myslel na svou ženu Julii a na roky, které spolu prožili jako manželé a rodiče. Svlékl se a vlezl si do postele. Byl tak zmožený, že brzy usnul.

Tri

Stradivárky „Lipiňski“ z roku 1715 byly pojmenované po slavném polském houslistovi devatenáctého století. V roce 2008 je majitel zapůjčil Franku Almondovi ze symfonického orchestru v Milwaukeee. V lednu 2014 Almonda přepadli ozbrojení lupiči, ochromili ho elektrickým paralyzérem a vzácný nástroj ukradli. Policie v Milwaukeee housle zanedlouho našla. Odborníci je nedávno ocenili na pět milionů dolarů.

Druhý den ráno obdržel po příchodu na policejní oddělení v Harrogate seržant Andy Carter překvapivý telefonát od šéfa. Oldroyd mu nastínil, co se stalo, a požádal ho, aby co nejdříve dorazil do Halifaxu.

„Halifax? Kde to je, pane?“ Carter byl z Londýna a orientovat se ve složité spleti yorkshirských údolí a planin pro něj bylo zatím těžké.

„V údolí řeky Calder, Andy. Asi pětáctyřicet kilometrů od Harrogate. Mapu snad máš, ne? Jeď po Bradfordském okruhu a u Wibsey to řízni na Halifax Road. Nemůžeš zabloudit.“

Carter měl takové tušení, že bez pomoci by zabloudil skoro určitě.

„V pořádku, pane, mám navigaci. Pojedu podle ní.“